

2.3 STATSANDELAR FÖR SPECIALUNDERVISNINGEN

Gustav Wikström

Om hur priset per enhet påverkas av överföring till specialundervisning

De statsandelar som betalas ut till upprätthållarna av skolor och läroanstalter ingår i ett så kallat *pris per enhet*. Varje elev eller studerande utgör en enhet. Upprätthållarna meddelar antalet elever/studerande vid en bestämd tidpunkt under året. *Statsandelsgrunden* utgörs av det kommunvisa priset per enhet multiplicerat med detta antal elever. Bestämmelserna om hur priset per enhet skall räknas ut och betalas ingår i lagen (635/98) och förordningen (806/98) om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet.

Storleken på priset per enhet är beroende av de totala kostnaderna för utbildningen i hela landet. Staten samlar in uppgifter om utbildningskostnaderna vartannat år och dessa kostnader ligger som grund för beräkningen av priset per enhet för de följande två åren. I priset per enhet ingår både statsandelen och kommunandelen. Kommunernas totala andel delas jämnt mellan alla invånare i landet och kommunens andel per invånare är således lika stor i alla kommuner.

Grundskolans pris per enhet räknas ut skilt för varje kommun

Den totalsumma som består av statens och kommunernas andelar räknas ut särskilt för varje utbildningsanordnare i förhållande till antalet elever/studerande. Det genomsnittliga priset per enhet för en elev i grundskolan år 2003 är 4.764,42 euro. Priset per enhet räknas ut skilt för varje kommun med beaktande av kommunens befolkningstäthet, skolnät och skolornas storlek. Därtill kommer tillägg för specialundervisningens elever, elever i svensk grundskola och eventuella skärgårdsförhållanden.

Den summa som återstår sedan kommunandelen avdragits från statsandelsgrunden utgör i praktiken kommunens statsandel. Denna statsandel räknas samman med kommunens övriga inkomster och är inte öronmärkt för något bestämt ändamål. Kommunens fullmäktige beslutar i samband med den årliga budgetbehandlingen om hur stort anslag som skall beviljas för skola och utbildning.

Priset per enhet påverkas av antalet elever inom specialundervisningen

Den specialundervisning som ges på deltid enligt 17 § 1 mom. lagen om grundläggande utbildning (628/1998) påverkar inte priset per enhet.

Om däremot en elev intas eller överförs till specialundervisning stiger det så kallade nyckeltalet som påverkar priset per enhet. Summan som tillkommer beror på elevantalet sammanlagt och skolstrukturen i kommunen, men utgör i normala fall c. 40 % av kommunens pris per enhet, d.v.s. c. 1.900 euro om kommunens pris per enhet ligger nära landets genomsnitt.

För en elev som på grund av handikapp eller sjukdom har förlängd läroplikt (11-årig läroplikt) betalas ett tillägg som fås då *det genomsnittliga priset* per enhet multipliceras med två. Om

eleven hör till de mycket gravt utvecklingsstörda är tillägget *det genomsnittliga priset* multiplicerat med 3,5. Tilläggen betalas inte ut som enskilda summor, utan slås ut på alla elever i kommunen.

Om man vill få en ungefärlig uppfattning om det totala belopp som kommunen erhåller för en elev inom specialundervisningen kan man göra en beräkning på följande sätt (enligt situationen 2003), om kommunens pris per enhet är t.ex. 4.750 euro:

	En elev som är intagen eller överförd till specialundervisning	En elev som är intagen eller överförd till specialundervisning och som har 11-årig läroplikt	En elev som är intagen eller överförd till specialundervisning, har förlängd läroplikt och hör till de gravast utvecklingsstörda
Kommunens pris per enhet, euro	4.750	4.750	4.750
Tillägg pga. överföring till specialundervisning	1.900	1.900	1.900
Tillägg för 11-årig läroplikt (2 x 4764 eller 3,5 x 4764), euro		9.528	16.764
Sammanlagt, euro	6.650	16.178	23.414

Eftersom kommunandelen räknas ut på basis av invånartalet och inte direkt påverkas av elevantal eller överföringar till specialundervisning är de tillägg som utbetalas för specialundervisningens elever nettotillägg.

Förskoleundervisningen

Förskoleelever med förlängd läroplikt

Då uppgifterna angående skolornas elevantal samlas in begär man också särskilt uppgifter om antalet förskoleelever med förlängd (11-årig) läroplikt. För dessa förskoleelever beräknas priset per enhet på samma sätt som för elever med förlängd läroplikt i grundskolan.

Förskoleelever som intagits eller överförts till specialundervisning

Priset per enhet för förskoleeleverna är 85 % av kommunens pris per enhet i grundskolan. En förskoleelev kan vid behov intas eller överförs till specialundervisning, men överföringen påverkar inte priset per enhet. I detta fall skiljer sig förskolans system från grundskolans.

(Gustav Wikström är chef för undervisningsärenden vid Finlands Kommunförbund)